

Mengd, rom og form – Barnehagen skal bidra til at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagleglivet

alder	tiltak	aktivitetar	evaluering
1-2 år	<p>Gje borna ei byrjande forståing av:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nå og etterpå (tid). - Sortering. - Størrelse og mengde. - Teljing. - Plassering og rom. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nokre faste rutinar, setje ord på det som skjer og skal skje. - Sortere i leikekasser. - Snakke om og kjenne på gjenstandar, fasong og storleik. - Samling med regler, song og eventyr med konkretar. - Leik med klossar, puttekasser puslespel. - Telje fingrar og tær, teljeregler. - Snakke om plassering, over, under, nærme langt bort. - Undringstur inne og ute t.d: kva former ser me, runde hjul, firkanta hus, osv. 	
3-4 år	<p>Gje borna erfaringar med:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Talrekkja frå 1-10. - Mål og vekt. - Geometriske former og matematiske omgrep. - Sortering og kategorisering. - Likskap og ulikskap. - Ulike spel. - Konstruksjonsleik. 	<ul style="list-style-type: none"> - Song/ songleikar, eventyr og regler. - Bruke talrekkje med geometriske former. - Matlaging, ulike former, t.d: tung/ lett, mykje / lite - Utforsking av gjenstandar ute og inne (tung /lett). - Bruke matematiske omgrep t.d.: kort - lang, tynn - tjukk, liten –stor. - Sortere og kategorisere leiker og naturmaterialar på ulike måtar, ute og inne. - Samanlikning form, farge, storleik m.m. ute og inne. - Bruke enkle brettspel, t.d: terning med fargare og punkt til tre - Bygge med ulike materiell og former, ute og inne. 	
5-6 år	<p>Barna skal oppleve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Glede over utforsking og leik med former. - Forståing med mål og vekt. - Forståinga av mengde. - Erfaringar med å løyse matematiske problem. - Å få ei før-forståing for dag, månad og år. - Erfaringar med digitalt verktøy. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ulike fysikkforsøk, t.d.: undring over vekt/ kontra storleik, m.m. - Matlaging, samanlikning av vekt og volum utifrå ulike gjenstandar. - Kuleramme, undring over kva er mange/mykje? - Eksperimentering med deling av ulike former t.d: ein sirkel kan delas på mange måter - Dagen i dag – samling. - Meir «avansert» brettspel. - Bruke IPad, kamera, internett, Salaby og liknande. 	

Nærmiljø og samfunn – Barnehagen skal bidra til å gjere barna kjende med sitt eige nærmiljø, samfunnet og verda

alder	tiltak	aktivitetar	evaluering
1-2 år	<ul style="list-style-type: none"> - Bli kjende med barnehagens område. - Bli kjende med nærmiljøet. - Bli kjende med ulike tradisjonar, levemåtar og familieformer. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bruke heile barnehagens område, både inne og ute. - Tur til tangane, hotellhagen, skolen, kulturhuset (biblioteket, symjehallen, besøke Dalsmarken, «du og eg turar». - Markere ulike tradisjonar som er representert i barnegruppa, samt få kjennskap til samisk kultur. Markere FN-dagen. - Vise bilete, henge opp bilete på avdeling, lese bøkar og prate om ulike nasjonalitetar, levemåtar og familieformer. - Brannvernsveke med besøk. 	
3-4 år	<ul style="list-style-type: none"> - Bli kjende med nærmiljøet. - Bli kjende med lokalhistorie og lokale tradisjonar. - Bli kjende med institusjonar og yrker i nærmiljøet. - Få kjennskap til barns rettar. - Bli kjende med ulike tradisjonar, levemåtar og familieformer. 	<ul style="list-style-type: none"> - Markere ulike tradisjonar som er representert i barnegruppa, samt få kjennskap til samisk kultur, markere FN-dagen. - Tur mot Rui (få kjennskap til historien om Rui jentene), Tangane, grillhytta, kulturhuset (biblioteket, symjehallen), hotellhagen, Victoria tur frå Lårdal, besøke barnehagen på Åmdals Verk (leikedag), Dalsmarken, helsesenteret, kommunehuset, «du og eg turar». - Vere med å ta ansvar, til dømes dagens hjelpar. - Vise bilete, henge opp bilete på avdeling, lese bøkar og prate om ulike nasjonalitetar, levemåtar og familieformer. - Brannvernsveke med besøk. 	
5-6 år	<ul style="list-style-type: none"> - Bli kjende med lokalhistorie og lokale tradisjonar. - Ferdast trygt i trafikk og nærmiljøet. - Bli kjende med institusjonar og yrker i nærmiljøet. - Utvikle tillit til samfunnsdeltaking. - Bli kjende med ulike tradisjonar, levemåtar og familieformer. - Få meir ansvar i kvardag. - Vere klare for skulestart. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tur til Grimdalstunet. - Brannvernsveke med besøk. - Besøke Åmdals Verk (gruvene, ski- og akedag, og anna). - Samarbeid barnehage og skulen. - Markere FN-dagen med framføring av menneskerettane (barnekonvensjonen). - Overnatting i barnehagen. - Tur til Rui (få kjennskap til historien om Rui jentene), Tangane, grillhytta, skulen, hotellhagen og kulturhuset (biblioteket, symjehallen), besøke Dalsmarken, - helsesenteret og kommunehuset, «du og eg turar». - Bruke bilete/ flagg på avdeling, lese bøkar og prate om ulike nasjonalitetar, levemåtar og familieformer. - Borna vere med å avgjera turmål. - Trafikkreglar: ut i trafikken lære høgre/venstre. Bruk av refleks og liknande. Tarkus 	

Natur, miljø og teknologi – Personalet skal gi barna gode opplevingar i naturen

alder	tiltak	aktivitetar	evaluering
1-2 år	<ul style="list-style-type: none"> - Få oppleve og utforske naturen. - Få kjennskap om dyr og dyreliv. - Lære av naturen og utvikle begynnande forståing for korleis dei kan ta vare på naturen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Oppleve naturen og mangfaldet gjennom heile året, i alle typar vær (lukte, smake, føle og sjå). - Turar i naturen (ut av vogna, ned på bakken). - Uteleik. - Gje barna tid på turane. - Bruke naturen som arena for leik, undring, utforsking og læring. - Enkle felles årstidsamling 	
3-4 år	<ul style="list-style-type: none"> - Få kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling. - Få kjennskap til syklusen til mennesket. - Få kjennskap om dyr og dyreliv. - Utforske teknologi. - Kjøkkenhagen. - Victoria-tur. 	<ul style="list-style-type: none"> - Oppleve syklusen frå frø til plante – frå plante til frø. - Gjennom arbeidet i kjøkkenhagen få erfaring med ulike typer handverktøy. - Før- og etterarbeid til Viktoria-turen; vatn, sluser, tømmerfløting, turistnæring og hotellet (4 - åringane) - Bli kjende med digitalt verktøy, t.d. klokka, kamera, nettbrett. - Gjenbruk og resirkulering. - Gje barna tid til å stille spørsmål og reflektere over erfaringer og opplevingar. - Bruke naturen som arena for leik, undring, utforsking og læring. - Besøke ein gard med dyr. - Felles årstidsamling 	
5-6 år	<ul style="list-style-type: none"> - Få kjennskap til kropp og livssyklusen til mennesket. - Få kunnskap om dyr og dyreliv. - Få gode friluftsupplevingar året rundt. - Oppleve og utforske naturen og mangfaldet i naturen, og få kjennskap til bærekraftig utvikling. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ta seg av komposten og andre typer kildesortering, mat blir til jord – jord blir til mat, batteri og plast er spesialavfall – kva skjer med batteri og plast i naturen? - Reproduksjon, korleis kom vi inn i mammas mage, barndom, ungdom, alderdom og død. - Bli kjent med mat som byggeklossar, kva treng me for å byggje kropp? - Indre og ytre organ, korleis ser vi ut, utpå og inni? Kva skjer med og i kroppen vår? - Gjenbruk og resirkulering. - Besøke ein gard med dyr. - Ikkje sløse med ressursar. - Felles årstidsamling 	

Kunst, kultur og kreativitet – Personalet skal la borna få utvikle fantasi, kreativitet og skaperglede

alder	tiltak	aktivitetar	evaluering
1-2 år	<ul style="list-style-type: none"> - Song, musikk og rørsle. - Eventyr og tradisjonsformidling. - Kreative uttrykksformar. - Kjenne seg glade og stolte over si eiga kulturelle tilhørslse. 	<ul style="list-style-type: none"> - Syngje songar med rørsler og samhandling, frå kulturar som er representert på avdelinga. - Bli kjende med eventyr og tradisjonar. - Lage lyd/musikk med og utan hjelpemiddel, til dømes eigen kropp, pinnar, rasler. - Bruke ulike typer formingsmateriell; papir, fargar, måling, sand, byggjeklossar, lim, naturmaterialet - Opplive teater og konsert 	
3-4 år	<ul style="list-style-type: none"> - Rim og regler. - Høgtlesing og drama. - Kultur i nærmiljøet. - Ha tilgang til ting, rom og materiale som støttar opp om dei leikande og estetiske uttrykksformene. 	<ul style="list-style-type: none"> - Leike med ord og uttrykk, formidle ordspel og leiker frå barnetradisjonen. - Bruke barnelitteraturen, dikt og fortellinger og frå andre kulturar som er representert - Opplive teater og konsert, sjå film og lytte til musikk, og oppleve / bli kjende med kultur i nærmiljøet. Aktiviteter, skulpturar m.m. - Sjølv få lage musikk og teater, og skape kunst. - Bruke ulike typer formingsmateriell; papir, fargar, måling, sand, byggjeklossar, lim, naturmaterialet 	
5-6 år	<ul style="list-style-type: none"> - Design – arkitektur. - 3-dimensjonale formingsteknikkar. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kikke på og snakke om form og materialbruk på møbler, bestikk og leiker. Likskap- /ulikskap på ute-/inneklede, vinter- /summarklede. - Kikke på og snakke om form og materialbruk i parker, hus og skulpturar. - Bruke ulike typer formingsmateriell; papir, fargar, måling, sand, byggjeklossar, lim, naturmaterialet. - Jobbe med 3-dimensjonale formar som leire, tre, pappmasje og ståltråd/netting. - Opplive teater og konsert, sjå film og lytte til musikk, og oppleve / bli kjende med kultur i nærmiljøet. Aktiviteter, skulpturar m.m. - Sjølv få lage musikk og teater, og skape kunst. 	

Kommunikasjon, språk og tekst – barnehagen skal bidra til at barna får utforske og utvikle språkforståinga

alder	tiltak	aktivitetar	evaluering
1-2 år	<ul style="list-style-type: none"> - Identitet, utforsking av verden og kulturskaping. - Få fyrstehandserfaring med at ord og handling høyrer saman. - Bruke språket på ein positiv måte i samvær med andre. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gjenta ord, gode samtaler, tydelege tilkyningsreplikkar frå personale. - Sjå på bilete, peikebøkar. - Songar. - Rim og reglar. - Utvide barnas ytringar ved å gjenta ord i korrekt form og set desse inn i ein setning eller samanheng. - Bruke språket i her- og nå situasjonar, setje ord på gjenstandar og handlingar. - Leseaktivitetar, enkle eventyr. - Omgrepstrening - Stimulering av den auditive-sansen. 	
3-4 år	<ul style="list-style-type: none"> - Begynne å sortere ord og begrep. - Kommunisere med andre, skape relasjonar, uttrykke kjensler. - Sosial kompetanse, vennskap, inkludere andre. - Konfliktløysing. 	<ul style="list-style-type: none"> - Omgrepstrening (eks: Frukt og det som høyrer til her). - Inspirere til samtaler, gje barna tid, være ein god lyttar. - Fortelje etter leseaktivitetar, forklare (vankelege ord). - Song, rim, reglar – eventyr. - Leik, teikning. - Språksprell, språkpakka, Kari Lamer, Steg for steg. - Stimulering av den auditive-sansen. 	
5-6 år	<ul style="list-style-type: none"> - Sortere begrep. - Kunne betydningsinnhaldet. av ord, motsetningar, lik betydning. - Konfliktløysing. 	<ul style="list-style-type: none"> - Begrepstrening (over og under begrep). - Song, rim, reglar – eventyr. - Leik, teikning. - Språksprell, språkpakka, Kari Lamer, Steg for steg. - Rolleleik. - Leikeskrive/lese. - Fortelje til kvarandre, t.d: «forteljartelt». - Gode samtaler/ dialogisk høgtlesing der me har god tid til å lytte/ svare. - Stimulering av den auditive-sansen. 	

Etikk, religion og filosofi - Barnehagen skal skape interesse for mangfaldet i samfunnet og forståing for livsverda og levesettet til andre menneske

alder	tiltak	aktivitetar	evaluering
1-2 år	<p>Gje borna ei byrjande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Forståing og respekt for kvarandre, toleranse og likeverd - Interesse for tradisjonar, høgtider i ulike kulturar 	<ul style="list-style-type: none"> - Vise omsorg, vise respekt ved å helse, vera lyttande og anerkjennande personalet. - Grensesetting. - Konflikthandtering. - Lære å hjelpe kvarandre. - Markere ulike høgtider som er representert i barnehagen ved visualisering og konkretar i fellesskap. - Vera med på markering av FN-dagen. - Bli kjende med «Stoppregel». - Reflektere over rett og galt. 	
3-4 år	<p>Gje borna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erfaringar med grunngevande kristne verdiar, humanetisk arv, tradisjonar og ulike merkedagar i dei religionane som finns i barnehagen - Kjennskap og forståing for grunnleggjande normer og verdiar - Moglegheiter til å utforske og filosofere over likskapar og ulikskapar 	<ul style="list-style-type: none"> - Markere ulike høgtider som er representert i barnehagen ved visualisering og konkretar i fellesskap. - Barna skal få rettleiing i konflikhtar. Implementering av konfliktløysingsstrategi. Bruke «Stoppregel». - Reflektere over rett og galt. - Formidle forteljingar frå ulike kulturar. - Lage samværsreglar saman med borna. - Respekt for liv, (planter, dyr, insekt, menneske) . - Filosofere over: Eg er meg, du er deg, me er ulike, men me er likeverdige. 	
5-6 år	<p>Barna skal oppleve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Forståing for ulike måtar å leve saman på. - Forståing med grunngevande kristne verdiar, humanetisk arv, tradisjonar og ulike merkedagar i dei religionane som finns i barnehagen 	<ul style="list-style-type: none"> - Samlingar der ein samtaler rundt ulike familieformer. - Formidle forteljingar frå ulike kulturar. - Markere FN-dagen, Barnekonvensjonen. - Markere ulike høgtider som er representert i barnehagen ved visualisering og konkretar i fellesskap. - Lage samværsreglar saman med borna. - Respekt for liv, (planter, dyr, insekt, menneskje) . - Filosofere over: Eg er meg, du er deg, me er ulike, men me er likeverdige. - Reflektere over rett og galt,. - Undre seg over liv og død. 	

Kropp, rørslle, mat og helse – Barnehagen skal leggje til rette for at alle barn kan oppleve rørsleglede, matglede, velvære og helse

alder	tiltak	aktivitetar	evaluering
1-2 år	<ul style="list-style-type: none"> - Vi tilbyr sunn mat og mange smakar - Barna blir kjent med kroppen /handhygiene - Finmotorisk aktivitetar og utfordringar - Gje barna rom for bevegelse og sansemotorisk aktivitetar - Turar i nærmiljø 	<ul style="list-style-type: none"> - Trene på å ete ulik mat, med ulik konsistens. - Halde koppen og skeia sjølv. - Vise bilete av forskjellige mat/frukt/grønt. - Øve på å vaske hendar med hjelp av personalt, bruke t.d. vaskesang. - Legge inn kvile, ro og fysisk aktivitetar i dagsrytmen ute/inne - Bli kjent med kroppen ved å fortelje om kroppsdelar, sjå i pekebøkar, rørslesongar om kroppen. - Påkledning t.d: prøve å ta på sokkar o.l (med hjelp). - Øve på dei grunnleggjande rørsle. - Barnet får erfaring med bevegelse i ulendt terreng og ulikt underlag til ulike årstider. - Bruke idrettshallen, symjehallen 	
3-4 år	<ul style="list-style-type: none"> - Få kunnskap om menneskekroppen og forståing/betydning av gode vanar og kosthald. - Fokus på å gje same utfordringar uavhengig av kjønn - Tur i nærmiljøet - Gje rom for rolleleik - Fin- og grovmotorikk 	<ul style="list-style-type: none"> - Oppmodar/oppmuntrar barna til å smake på ulik mat og frukt/grønt. - Smøre maten sin sjølv. - Fokus på god handhygiene i samband med måltid, dobesøk. - Lære om ulike kroppsdelar og funksjonen (armar, bein o.l). - Øve på og oppmode til å bli sjølvstendige i av- og påkledning. - Bruke musikk til dans, avslapping, rytme og rørsle. - Finmotorisk trening, t.d: teikne, klyppe, spikke, sage, bake. - Legge til for å bruke kroppen slik at barna kan oppleve følelsen av glede og meistring, ute og inne. - Bruke idrettshallen, symjehallen 	
5-6 år	<ul style="list-style-type: none"> - Gode erfaringar ved å vere ute i naturen og utfordre seg sjølv fysisk styrke grov / finmotorikk gjennom ulike erfaringar. - Styrke/vidareutvikle motoriske ferdigheter både fin / grov. - Bli trygge på eigen kropp 	<ul style="list-style-type: none"> - Bruke naturen i alle årstider, legge til rette for risikofylt leik og meistring. - Få bruke verktøy t.d sag, kniv, øks, hammar - Bruk av idrettshall, fotballbanen, symjehallen . - Beherske av- og påkledning, halde orden i egne klede. Oppmode til å finne fram kle seg etter værforhold. - Personleg hygiene oppmuntre til å klare seg sjølv v/toalettbesøk og eventuelt tørke seg sjølv. Gode rutinar for håndvask, snakke om bakterie /virus - Sjølvmeistringstrening kjenne til sunt kosthald, tørre å smake ny / ukjent mat (frukt, grønt o.l) - Dans (rørsler). - Regelleiker: t.d. hauk/du, kongen befaler, raudt ljøs - Hjelp til med praktiske gjeremål t.d. kjøkken, hjelpe andre barn og liknande. 	